

ще се присъединятъ къмъ татаритѣ, византийцитѣ решили да ги преселятъ въ Азия. Много хора и стада станали жертва на суровата зима, когато се изпълняла тая наредба. Тертерий не можалъ да устои срещу натиска на тия варварски орди, които опустошавали на малкитѣ си коне като скакалци въ нѣколко дни голѣми страни. За да запази престола си, принуденъ билъ да ожени дъщеря си за сина на Ногая Чоки.

Държавата почнала да се разпада. Въ Бдинъ и въ цѣла западна България управлявалъ самостойно князь *Шишманъ*, родоначалникъ на последната българска династия, който билъ въ роднински връзки, както и Тертериевци, съ придошлото куманско болярство. На чело на български и татарски пълчища той нападналъ неочаквано Сърбия и, опустошавайки страната, проникналъ до Хвостно, гдето искалъ да ограби богатата архиепископска църква въ Печъ (Ипекъ). Но, както разправятъ, огнено сияние на небето изплашило и разпръснало войската му, следъ което Милутинъ превзель Бдинъ. Шишманъ успѣлъ своевременно да избѣга презъ Дунава въ маджарския северински банатъ. Споредъ мирния договоръ той получилъ назадъ земи и се оженилъ за дъщерята на сръбския жупанъ Драгошъ³⁵.

Заплахитѣ на татарския ханъ принудили Тертерия да бѣга отъ опустошената си страна. Молилъ да бжде приетъ отъ византийцитѣ, но Андроникъ не се съгласилъ, защото и той се страхувалъ отъ гнѣва на Ногая. Нещастниятъ царъ се криелъ тогава въ околноститѣ на Одринъ, докато най-после византийцитѣ не го пратили на заточение.

Татарскиятъ ханъ поставилъ на българския престолъ (ок. 1292) като царъ — данникъ, болярина *Смилецъ*, (*Σμίλτζος*), жененъ за гъркиня, дъщеря на севастократора Константина и внучка на императора Андроникъ II³⁶. Земитѣ му се намирали край р. Тополница, гдето и до днесъ още при с. Акиджи между Татаръ-Пазарджикъ и Ихтиманъ могатъ да се видятъ развалинитѣ на „Смилецовия манастиръ“, построенъ, споредъ намиращия се тамъ надписъ, „отъ князь Смилецъ“ въ 1286 г. въ царуването на Георги Тертерия³⁷.

Ногай готвилъ сжщата участъ и за сърбитѣ, но Милутинъ съумѣлъ да предотврати нещастieto, но затова трѣбвало да изпрати въ ханския лагеръ като заложници сина си Стефана и нѣколцина боляри³⁸.

Между това Ногай се скаралъ съ Токтая, комуто самъ бѣ помогналъ да получи първенство въ Златната орда. Следъ дългогодишна борба той билъ раненъ въ едно сражение около днешната Одеса и умрѣлъ презъ време на бѣгството (1293)³⁹. Синъ му Чоки (*Τζακχς*) съ остатъцитѣ отъ бащината си войска потеглилъ противъ България. Царъ Смилецъ поискалъ помощъ противъ него отъ сърбитѣ, затова омжжилъ дъщеря си за князь Стефана, който бѣ успѣлъ да избѣга отъ татарския пленъ⁴⁰. Скоро обаче Смилецъ трѣбвало да отстѣпи на Чоки, който заявилъ наследственитѣ си права надъ България, като зетъ на Тертерия и се готвѣлъ да я завладѣе; за това предприятие той се сговорилъ съ шурей си Тодоръ Светославъ (*Όσφεντίσθλαβος* или *Σφενδοσθάβος*), сжщиятъ, който бѣ прекаралъ детскитѣ си години заедно съ майка си въ Никея като заложникъ. Този именно Светославъ, който презъ време на последнитѣ безредици бѣ загубилъ цѣлото си имущество, поискалъ ржката на Ефросиния⁴¹, дъщеря на нѣкой-си Манкусъ, чиято кръстница била жената на Ногая Ефросиния, и получилъ съгласieto на настояника на Ефросиния — богатия търго-